Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru

Democracy and Boundary Commission Cymru

Cynllun Cydraddoldeb Strategol

2025 –2028

cdffc.llyw.cymru
ymholiadau@cdffc.llyw.cymru

Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru (CDFfC)

Cynllun Cydraddoldeb Strategol 2025 –2028

1. Cyflwyniad

Mae Comisiwn Democratiaeth a Ffiniau Cymru (CDFfC) wedi ymrwymo i hybu cydraddoldeb, amrywiaeth, a chynhwysiant ym mhob agwedd ar ei waith. Mae'r Cynllun Cydraddoldeb Strategol (CCS) hwn yn nodi ein hamcanion a'n camau gweithredu ar gyfer 2025–2028, yn unol â Dyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus o dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a'r rheoliadau penodol i Gymru. Mae'n ymateb yn uniongyrchol i ohebiaeth ddiweddar gyda'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ac yn adlewyrchu ein hymrwymiad i welliant parhaus a chysoni â Chyrff Cyhoeddus eraill Cymru.

2. Cyd-destun Cyfreithiol a Pholisi

Mae CDFfC yn ddarostyngedig i Ddeddf Cydraddoldeb 2010 a'r dyletswyddau cyffredinol a phenodol ar gyfer Cymru. Rydym wedi ymrwymo i:

- Ddileu gwahaniaethu, aflonyddu, ac erledigaeth anghyfreithlon.
- Hybu cyfle cyfartal rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.
- Meithrin perthynas dda rhwng pobl sy'n rhannu nodwedd warchodedig a'r rhai nad ydynt.

Dyma'r naw nodwedd warchodedig fel y'u diffinnir yn Neddf Cydraddoldeb 2010:

1. Oedran

2. Anabledd (gan gynnwys anableddau corfforol, synhwyraidd, iechyd meddwl, niwroamrywiaeth, a chudd)
3. Ailbennu rhywedd
4. Priodas a phartneriaeth sifil
5. Beichiogrwydd a mamolaeth
6. Hil (gan gynnwys tarddiad ethnig neu genedlaethol, lliw, neu genedligrwydd)
7. Crefydd neu gred (gan gynnwys dim cred)
8. Rhyw
9. Cyfeiriadedd rhywiol

Rydym hefyd yn cydnabod pwysigrwydd y ddyletswydd economaidd-gymdeithasol, y strategaeth wrth-hiliaeth, a chynlluniau gweithredu Llywodraeth Cymru ar rywedd ac LHDTC+, a byddwn yn gweithredu yn unol ag ysbryd y fframweithiau hyn.

3. Ein Gweledigaeth a'n Gwerthoedd

Gweledigaeth:
Cymru lle mae prosesau democrataidd ac adolygiadau ffiniau yn hygyrch, yn gynhwysol, ac y mae pob cymuned yn ymddiried ynddynt, beth bynnag fo'i nodwedd warchodedig.

Gwerthoedd:

- Uniondeb a thegwch ym mhob penderfyniad.
- Tryloywder ac atebolrwydd.
- Cydweithredu â chymunedau a phartneriaid.
- Dysgu a gwelliant parhaus.

4. Sut y Datblygwyd y Cynllun Hwn

Mae'r CCS hwn yn adeiladu ar adborth gan y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol, arfer gorau yn y sector, ac ymgysylltiad â staff, rhanddeiliaid a grwpiau cynrychioliadol. Mae'n cyd-fynd â dulliau sefydliadau cymheiriaid.

5. Amcanion a Chamau Gweithredu Cydraddoldeb Strategol

Mae'r holl amcanion a chamau gweithredu yn berthnasol ar draws bob un o'r naw nodwedd warchodedig. Byddwn yn mabwysiadu dull croestoriadol, gan gydnabod y gallai unigolion ddioddef ffurfiau lluosog o anfantais.

Amcan 1: Cryfhau Ymgysylltiad Cynhwysol mewn Ymgynghoriadau Ffiniau ac Etholiadol

Nod:
Sicrhau bod ymgynghoriadau yn ymgysylltu'n weithredol â grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli a nas clywir yn aml, fel bod pob cymuned, gan gynnwys y rhai a ddiffinnir gan y naw nodwedd warchodedig gyfle teg i gyfrannu.

Camau Gweithredu:

- Cyd-ddylunio dulliau ymgynghori ac ymgysylltu gyda phartneriaid cymunedol a sefydliadau cynrychioliadol ar gyfer pob grŵp gwarchodedig.
- Darparu deunyddiau ymgynghori mewn fformatau hygyrch (e.e. Hawdd ei Ddeall, fideo Iaith Arwyddion Prydain).
- Treialu sesiynau allgymorth mewn partneriaeth â rhwydweithiau cymunedol i gyrraedd grŵp a nodir fel rhai nas clywir yn aml, gan gynnwys y rhai â nodweddion gwarchodedig.
- Hyfforddi staff ar ymgysylltu cynhwysol ac ymwybyddiaeth o'r effaith ar gydraddoldeb, gan gyfeirio ar bob nodwedd warchodedig.
- Datblygu cronfa ddata o rwydweithiau cymunedol ar gyfer ymgysylltu parhaus, wedi'i mapio fesul nodwedd warchodedig.
- Sefydlu data sylfaenol ar ymatebwyr i adolygiad Senedd 2030, wedi'u dadgyfuno fesul nodwedd warchodedig.

Dangosyddion Perfformiad:

- Cynnydd canrannol i ymgysylltiad gan o leiaf tri o grwpiau y nodwyd eu bod wedi'u tangynrychioli (yn ôl nodwedd warchodedig).
- Nifer ac amrywiaeth y partneriaid cymunedol sy'n cymryd rhan.

- Nifer y fformatau hygyrch a ddarperir.

Amcan 2: Gwella Hygyrchedd a Chynhwysiant Gwybodaeth Etholiadol

Nod:
Gwneud Platfform Gwybodaeth Etholiadau Cymru yn gwbl hygyrch a chynhwysol, yn enwedig i'r rhai ag amhariadau ar y golwg gan gynnwys pobl ddall a rhannol ddall.

Camau Gweithredu:

- Gweithredu safonau hygyrchedd ar draws y platfform a chynnwys digidol, gan ystyried anghenion pob grŵp gwarchodedig.
- Datblygu cynnwys iaith glir, ddwyieithog wedi'i adolygu gan arbenigwyr hygyrchedd a llythrennedd.
- Cynnal profion defnyddwyr gydag unigolion o amrywiaeth eang o gefndiroedd, gan gynnwys y rhai â nodweddion gwarchodedig.
- Sefydlu Grŵp Cynghori ar Hygyrchedd sy'n cynnwys cynrychiolaeth berthnasol.
- Gweithredu mecanwaith adborth ar gyfer rhwystrau hygyrchedd, â data yn cael eu casglu fesul nodwedd warchodedig.

Dangosyddion Perfformiad:

- Cydymffurfiad o 100% â safonau perthnasol erbyn 2027.
- Data ac adborth profion defnyddwyr wedi'u cynnwys mewn adroddiadau i'r Senedd, wedi'u dadgyfuno fesul nodwedd warchodedig.

Amcan 3: Sefydlu Data Sylfaenol i Asesu Effaith Swyddogaeth Cydnabyddiaeth Ariannol CDFfC

Nod:
Sefydlu data sylfaenol cadarn ar nodweddion gwarchodedig unigolion mewn swyddi etholedig ar lefel awdurdod lleol, i asesu pa un a yw cydnabyddiaeth ariannol a lwfansau yn dylanwadu ar gyfranogiad, cadw staff, ac amrywiaeth.

Camau Gweithredu:

- Cydweithredu ag awdurdodau lleol, CLILC, a Llywodraeth Cymru i ddylunio fframwaith casglu data sy'n cwmpasu pob nodwedd warchodedig.

- Cynnal ymarfer mapio data i nodi bylchau ac arferion gorau ar gyfer pob nodwedd warchodedig.
- Dadansoddi cysylltiadau rhwng cydnabyddiaeth ariannol, cyfranogiad, ac amrywiaeth, â phwyslais ar nodweddion gwarchodedig.
- Cyhoeddi adroddiad dadansoddi cydraddoldeb ag argymhellion ar gyfer adolygiadau cydnabyddiaeth ariannol ac amcanion cydraddoldeb yn y dyfodol, gan gyfeirio at bob nodwedd warchodedig.

Dangosyddion Perfformiad:

- Cyfradd ymateb o 70% o leiaf gan aelodau etholedig wrth gasglu data sylfaenol (fesul nodwedd warchodedig).
- Cyhoeddi'r adroddiad dadansoddi cyntaf ar ôl etholiadau Llywodraeth Leol 2027.
- Gwelliant blynyddol o fwy na 10% i gyflawnrwydd data (fesul nodwedd warchodedig).
- Argymhellion wedi'u hymgorffori yn y cylch adolygu cydnabyddiaeth ariannol nesaf.

Amcan 4: Meithrin Gweithlu Amrywiol a Chynhwysol

Nod:
Denu, recriwtio, a chadw gweithlu sy'n adlewyrchu amrywiaeth Cymru ar draws pob nodwedd warchodedig, a chael gwared ar unrhyw fylchau cyflog.

Camau Gweithredu:

- Casglu ac adolygu data cydraddoldeb gweithlu cynhwysfawr, wedi'u dadgyfuno fesul nodwedd warchodedig.
- Adolygu prosesau recriwtio a chynnydd ar gyfer cynhwysiant ar draws bob nodwedd warchodedig.
- Monitro a mynd i'r afael â gwahaniaethau cyflog fesul nodwedd warchodedig.
- Darparu hyfforddiant cydraddoldeb, amrywiaeth, a chynhwysiant i bob aelod o staff, yn cwmpasu pob nodwedd warchodedig.

Dangosyddion Perfformiad:

- Metrigau amrywiaeth gweithlu o'u cymharu â data'r cyfrifiad (fesul nodwedd warchodedig).
- Adroddiad blwch cyflog rhwng y rhywiau blynyddol adolygiad mewnol
- Canlyniadau arolwg staff ar gynhwysiant a pherthyn.

Sylwer: Yn unol â chanllawiau technegol y Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol ar Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus, ni fydd data cydraddoldeb wedi'u dadgyfuno yn cael eu cyhoeddi, gan fod maint bach gweithlu'r Comisiwn yn golygu y byddai datgelu yn peri risg berthnasol o allu adnabod aelodau staff unigol. Dim ond gwybodaeth wedi'i dadgyfuno nad yw'n caniatáu i bobl gael eu hadnabod fydd yn cael ei hadrodd.

Amcan 5: Prif Ffrydio Cydraddoldeb wrth Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau

Nod:
Ymgorffori cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant yn holl bolisïau, gweithdrefnau, a darpariaeth gwasanaethau CDFfC, â chyfeiriad pendant at bob nodwedd warchodedig.

Camau Gweithredu:

- Prif ffrydio Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb, gan gynnwys pob nodwedd warchodedig ac ystyriaeth economaidd-gymdeithasol a gwrth-hiliaeth.
- Bydd y CCS yn cael ei adolygu a'i ddiweddaru unwaith bob pedair blynedd o leiaf, neu'n gynharach os yw'n ofynnol o dan ddeddfwriaeth neu oherwydd newid sefydliadol.

Dangosyddion Perfformiad:

- Adroddiadau blynyddol ar gynnydd i'r Comisiwn Cydraddoldeb a Hawliau Dynol a chyhoeddi ar wefan CDFfC
- Tystiolaeth o ystyriaethau cydraddoldeb ym mhob penderfyniad mawr (fesul nodwedd warchodedig).

6.Mapio Amcanion y CCS i'r Nodau Llesiant

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn cyflwyno saith nod llesiant ar gyfer cyrff cyhoeddus yng Nghymru. Mae Cynllun Cydraddoldeb Strategol CDFfC (2025–2028) yn cefnogi'r nodau hyn drwy ei amcanion cydraddoldeb a'i gamau gweithredu. Mae'r tabl isod yn dangos sut mae pob amcan CCS yn cyfrannu at lesiant Cymru.

Amcan y CCS	Nodau Llesiant a Gefnogir
1. Cryfhau Ymgysylltiad Cynhwysol mewn Ymgynghoriadau Ffiniau ac Etholiadol	Cymru sy'n fwy cyfartal, Cymru o gymunedau cydlynus, Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
2. Gwella Hygyrchedd a Chynhwysiant Gwybodaeth Etholiadol	Cymru sy'n fwy cyfartal, Cymru iachach, Cymru o gymunedau cydlynus, Cymru â diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu
3. Sefydlu Data Sylfaenol i Asesu Effaith Swyddogaeth Cydnabyddiaeth Ariannol CDFfC	Cymru sy'n fwy cyfartal, Cymru lewyrchus, Cymru o gymunedau cydlynus
4. Meithrin Gweithlu Amrywiol a Chynhwysol	Cymru sy'n fwy cyfartal, Cymru lewyrchus, Cymru iachach
5. Prif Ffrydio Cydraddoldeb wrth Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau	Cymru sy'n fwy cyfartal, Cymru sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang, Cymru o gymunedau cydlynus

7. Cyhoeddi a Hygyrchedd

- Bydd y cynllun hwn yn cael ei gyhoeddi ar wefan CDFfC a bydd fersiynau hygyrch a hawdd eu deall ar gael.
- Bydd fformatau amgen yn cael eu darparu ar gais.

8. Cynllun Gweithredu

Amcan 1: Cryfhau Ymgysylltiad Cynhwysol mewn Ymgynghoriadau Ffiniau ac Etholiadol

Cam Gweithredu	Swyddog Cyfrifol	Amserlen	Dangosyddion Perfformiad
Cyd-ddylunio dulliau ymgynghori ac ymgysylltu gyda phartneriaid cymunedol	Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu	Medi 2026	Cynnydd i ymgysylltiad; amrywiaeth partneriaid
Darparu deunyddiau ymgynghori mewn fformatau hygyrch	Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu	Parhaus	Nifer y fformatau hygyrch
Treialu sesiynau allgymorth	Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu	Rhagfyr 2026	Lefelau cyfranogiad
Hyfforddi staff ar ymgysylltu cynhwysol	Pennaeth Busnes	Mawrth 2027	Cwblhau a gwerthuso hyfforddiant
Datblygu cronfa ddata o rwydweithiau cymunedol	Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu	Mehefin 2027	Sefydlu’r gronfa ddata
Sefydlu data sylfaenol ar ymatebwyr	Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu	Mawrth 2028	Cwblhau’r set ddata sylfaenol

Amcan 2: Gwella Hygyrchedd a Chynhwysiant Gwybodaeth Etholiadol

Cam Gweithredu	Swyddog Cyfrifol	Amserlen	Dangosyddion Perfformiad
Gweithredu safonau	Pennaeth Iechyd Democrataidd	Hydref 2026	Cydymffurfiad o 100%

hygyrchedd digidol			
Datblygu cynnwys iaith glir, ddwyieithog	Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu	Mawrth 2027	Cynnwys wedi'i ddilysu gan arbenigwyr
Cynnal profion defnyddwyr	Pennaeth Iechyd Democrataidd	Mehefin 2027	Adborth wedi'i gynnwys
Sefydlu Grŵp Cynghori ar Hygyrchedd	Pennaeth Iechyd Democrataidd	Medi 2027	Grŵp wedi'i sefydlu
Gweithredu mecanwaith adborth	Uwch Reolwr Cyfathrebu ac Ymgysylltu	Rhagfyr 2027	Dadansoddiad blynyddol

Amcan 3: Sefydlu Data Sylfaenol i Asesu Effaith Swyddogaeth Cydnabyddiaeth Ariannol CDFfC

Cam Gweithredu	Swyddog Cyfrifol	Amserlen	Dangosyddion Perfformiad
Cydweithredu i ddylunio fframwaith data	Prif Weithredwr	Rhagfyr 2026	Fframwaith wedi'i fabwysiadu
Cynnal ymarfer mapio data	Pennaeth Iechyd Democrataidd	Mehefin 2027	Dadansoddiad o fylchau
Dadansoddi cysylltiadau cydnabyddiaeth ariannol	Pennaeth Iechyd Democrataidd	Rhagfyr 2027	Dadansoddiad wedi'i gwblhau
Cyhoeddi adroddiad dadansoddi cydraddoldeb	Prif Weithredwr	Mawrth 2028	Adroddiad wedi'i gyhoeddi

Amcan 4: Meithrin Gweithlu Amrywiol a Chynhwysol

Cam Gweithredu	Swyddog Cyfrifol	Amserlen	Dangosyddion Perfformiad

Adolygu data cydraddoldeb gweithlu	Pennaeth Busnes	Sylfaen Mawrth 2026; blynyddol	Metrigau wedi'u cymharu â'r cyfrifiad
Adolygu prosesau recriwtio	Prif Weithredwr	Medi 2026	Argymhellion wedi'u gweithredu
Monitro gwahaniaethau cyflog	Pennaeth Busnes	Blynyddol o 2026	Dadansoddiadau bwlch cyflog
Darparu hyfforddiant cydraddoldeb, amrywiaeth, a chynhwysiant	Pennaeth Busnes	Rhagfyr 2026; adnewyddu yn 2027	Cyfraddau cwblhau

Amcan 5: Prif Ffrydio Cydraddoldeb wrth Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau

Cam Gweithredu	Swyddog Cyfrifol	Amserlen	Dangosyddion Perfformiad
Ymgorffori Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb	Prif Weithredwr	Mehefin 2026	Asesiadau o'r Effaith ar Gydraddoldeb wedi'u cwblhau
Integreiddio ystyriaethau economaidd-gymdeithasol a gwrth-hiliaeth	Prif Weithredwr	Rhagfyr 2026	Templedi wedi'u diweddaru
Adolygu a diweddaru'r CCS	Prif Weithredwr	Mawrth 2028	CCS wedi'i ddiweddaru
Darparu tystiolaeth o ystyriaethau cydraddoldeb	Prif Weithredwr	Parhaus	Adroddiadau blynyddol